

Vapaa julkaistavaksi 29.3. 2008

Saamelaiskäräjien avajaisjumalanpalvelus

Utsjoen kirkko 29.3. 2008

Piispa Samuel Salmi:

Teksti: Joh. 20:11-18

Armo olkoon teille ja rauha Jumalalta, meidän Isältämme ja Herralta Jeesukselta Kristukselta!

Sairaalaan oli tuotu henkilö saamaan apua. Hänet oli tuotu pohjoisen kalottialueen pitkien matkojen takaa. Voimat olivat jo tuntuvasti heikentyneet. Paikallinen seurakunnan pappi sai myös viestin saamelaisen kansanosaan kuuluvan lähimmäisen tilasta. Askeleet kulkivat sairastupaa kohden. Oli tärkeää käydä tervehtimässä ystävää peninkulmien päästä. Siinä sairasvuoteen äärellä syntyi keskustelu saamen kielellä ja myös kaivattu yhteys. Voimaa saivat ehkä molemmat yhteisestä kohtaamisesta. Mutta keskeisimmäksi viestiksi kantautuu meillekin tänään saamelaisen ystävän ikään kuin henkinen testamentti: ”Minä en tiennytkään, että armollinen Jumala puhuu minun äidinkieltäni.”

Tämä tuokiokuva todellisesta elämästä kertoo itsessään jo sen, mikä kulttuurimuutos on tapahtunut tuosta kohtaamisesta omaan aikaamme nähden. Vaikka vuosissa mitaten kertomani kohtaaminen ei ole kaukainen, siitä huolimatta tänään on aihetta iloita siitä, että saamelaisen kansaosan tietyt perusoikeudet ovat saaneet kehittyä suotuisasti. Ovathan nyt avajaisiaan viettävät Saamelaiskäräjät eräs tämän muutoksen ja kehityksen tärkeä vaihe. Yhteiskunnalliselta kannalta rikkaan suomalaisen vähemmistökulttuurin tarpeisiin on vastattu myös jokseenkin tuoreella kielilaililla, saamelaisten Siida -kulttuurikeskuksella Inarissa, saamelaisen käsityötaidon omaleimaisella käsitteellä ”Sami Duodji”. Edelleen vireillä ovat keskustelut saamelaisen kulttuurin varjelemisesta ja elinkeinojen suojelusta, joiden suotuisaa etenemistä kansallisellakin tasolla on tervehdittävä. Elinkeino, ja sen keskeisenä piirteenä poronhoito, on ratkaisevassa vuorovaikutussuhteessa kansallisen vähemmistökulttuurin turvattua tulevaisuutta ajatellen.

Kirkolliselta kannalta voimme myös todeta, että saamenkielinen kulttuuri on tullut osaksi koko kirkkomme ja hiippakuntamme työtä. Niin kirkolliskokous kuin hiippakuntavaltuusto ylläpitävät saamelaismandaattia. Kielilakia tahdotaan soveltaa saamelaisalueen seurakunnissa ja viranomaisissa. Oulun hiippakuntakeskuksessa, sen tuomiokapitulissa, saamenkielentaitoisten pappien ja muiden työntekijöiden tarve on nähty selkeänä jo kauan, samoin kuin saamenkielisen kirkollisen kirjallisuuden kääntämisen ja käyttämisen merkitys. Tuoreeltaan hiippakuntavaltuusto on perustanut valtakunnallisiin tarpeisiin saamelaistyön sihteerin viran, ja kirkolliskokous on ilmaissut tukensa Vuotson saamelaiskylän kappelin rakentamiseksi, jotta omaleimainen saamelaiskulttuuri jumalanpalvelusyhteisönäkin voisi vahvistua. Oulun yliopiston piirissä toimivan Giellagas –instituutin kanssa yhteistyönä pidettiin äskettäin Oulussa kuuteen vuosikymmeneen ensimmäinen saamen kielinen messu.

Kulttuurityötä on siis iloksemme aikaansaatu. Edellä sanottu ei pyri olemaan edes aukoton kuvaus siitä, mihin viime vuosina on pyritty ja tultu. Suunta on ollut rohkaiseva. Tärkeää onkin pitää mielessä, että pääpaino on sanalla ”suunta”.

Kulttuurien kohtaaminen on aina nähtävä prosessina. Se merkitsee tasa-arvoisten todellisuuksien rinnakkain elämistä, jossa painottuu oman identiteetin tuntemisen tärkeys ja siitä seuraava rakentava vuorovaikutus. Luomalla edellytykset oman kulttuurin tuntemiselle ja säilyttämiselle voidaan myös löytää uutta yhteiseksi hyödyksi. Siksi kulttuurityö on jotain, joka on aina liikkeellä. Tavoitteena saa olla oivaltava yhteys, jonka meille tuntematon saamelaisystävä välitti testamentissaan: ”En tiennytkään, että Jumala puhuu äidinkieltäni”. Kun syntyy oivalluksen silta yhteyteen, kulkevat monet rikkaat perinteet ja arvot sitä pitkin molempiin suuntiin. Syvimmältään tässä on kyse Jumalan todellisuudesta, jossa luotuina saamme olla rikastuttamassa toinen toisiamme myös erilaisuudessa.

Kuluneitten kuukausien aikana kansallinen keskustelumme on kääntänyt katsetta myös laajasti pohjoiseen Suomeen ja sen elinolosuhteisiin. Vaikka mielenkiinnon valtauoman on tässä uutisoinnin tulvassa ottanutkin yritysmaailman maapalloistuminen ja rakennemuutos, on keskustelun syväulottuvuudessa ollut ja on kysymys koko harvaanasutun Pohjois-Suomen tulevaisuudesta. Keskustelu on tältä osin myös osa sitä kulttuuria, jonka juhlaa tänään vietämme. Kuitenkin on suruksikin todettava, että keskustelu on ollut syväkulttuurin osalta pinnallista ja todellisuuspakoistakin. Ei ole ollut helppoa nähdä, että Pohjoisen Suomen ja Lapin alueitten rakennemuutos vie pohjaa siltä kulttuuriperinnöltä, joka on tehnyt Lapista Lapin. Kyse ei ole vain

luonnosta ja sen hyödyntämisestä, kuten matkailusta ja vapaa-ajasta. On kyse siitä rikkaasta henkisestä ja hengellisestä perinnöstä, joka vielä elää. Sen voi kaukaa elää todeksi, tunnistaa, vain elämällä sen rinnalla ja pyrkimällä oivaltavaan yhteyteen. Samalla kun saamelaisen kansanosan keskellä toimivat äidinkielen kielipesät ja siida-kulttuuri eri sukupolvien merkityksestä kertovien kulttuuriperinteitten vaalijoina, myös pohjoisen ihminen laajemminkin tarvitsisi kulttuurista suojelua ja henkisesti omat ”siidansa”. Tässä saamelainen kulttuuri on muuhun väestöön nähden opettaja. Kulttuurien kohtaaminen on tässäkin yksityiskohdassa osa keskeistä prosessia.

Saamelaisten juhlapäivä sattuu kuluvalle viikolle äsken vietetyn pääsiäisen tuntumaan. Koko ihmisyyden kannalta pääsiäisen sanoma on ollut mitä syvällisin muutos. Se on ollut sitä siinä määrin, etteivät Kristuksen lähimmät seuraajatkaan kyenneet käsittelemään tuoreeltaan sitä, mikä ylösnousemuksessa oli tapahtunut. Katkelma evankeliumista välittää meille sen yllättävänkin tarkasti. Näemme Jeesuksen seuraajan Marian, joka itkien kysyy Mestariaan. Mihin hänen ruumiinsa on viety? Ylösnousemuksen todellisuus näyttäytyy vieraana, toisena todellisuutena, johon Marian oma elämä ja sen kokemuspiiri ei ulotu. Siksi hän ajattelee puhuttelevansa puutarhuria. Kerro, mihin olet hänet pannut! Uusi todellisuus ylösnousemukseen ei avautunut edes inhimillisen kielen kautta, josta lyhyt katkelma on taltioitunut evankeliumin kerrontaan. Ylösnousemuksen toivo syntyi vihdoinkin sydämen kielestä, jossa käytettiin vain yhtä sanaa, nimeä, jolla Kristus tunnusti omansa. ”Maria”. Siinä sanassa ja nimessä Kristuksen lausumana kaikui koko ylösnousemuksen todellisuus ja Kristuksen persoona. Siinä oli äidinkieli, siinä oli ystävyys, siinä oli toivo ja siinä asui rauha.

Pääsiäisen viesti juhlaamme onkin tänään siinä, että me eri kieltäkin käyttävinä olemme yhtä ja meitä jokaista puhutellaan omalla nimellämme. Jumala puhuu meidän äidinkieltämme. Olemme Kristuksen tähden kalliilla hinnalla ostettuja Jumalan kansalaisia maailmassa, jossa saamme iloita erilaisista lahjoistamme, rikastua toinen toistemme elämästä ja kiittää Jumalaa siitä käsittämättömästä toivosta, joka on avautunut Kristuksen kuolleista nousemisen kautta.